

Aan de Minister van Rechtsbescherming
de heer drs. S. Dekker

Zeist, 22 februari 2019

Reactie op Wetsvoorstel Transparantie maatschappelijke organisaties

De Evangelische Broedergemeente Zeist reageert bij deze op het bovengenoemde wetsvoorstel omdat het voorstel, indien het wet mocht worden, grote gevolgen zou hebben voor onze kerkelijke gemeente en ermee verbonden stichtingen als de (museum)Stichting Het Hernhutter Huis en de Stichting i.o. Vrienden van de Pleinen. Onderstaand geven wij onze ernstige bedenkingen bij het wetsvoorstel weer.

Ter introductie het volgende. De Zeister Broedergemeente behoort tot de wereldwijde Unitas Fratrum, meer bekend als het kerkgenootschap van de Hernhutters. Binnen de Unitas Fratrum is Zeist een van de oudste gemeenten, daterend uit 1746. Zij heeft een kerkgebouw, dat zij meer dan 250 jaar in gebruik heeft. Daarnaast bezit zij een vijftigtal aan het Zuster- en Broederplein gelegen rijksmonumenten, die een grote last op de verhoudingsgewijs kleine kerkgemeenschap leggen.

De Broedergemeente onderschrijft in algemene zin het achter dit wetsvoorstel liggende doel om te belemmeren dat in Nederland gevestigde organisaties van buitenaf onwenselijk beïnvloed kunnen worden door misbruik te maken van de Nederlandse democratische vrijheden, waardoor de openbare veiligheid in het gedrang komt en de rechtsbescherming van de burgers gevaar loopt.

Zij tekent echter een viertal ernstige bezwaren aan tegen de wijze waarop het wetsontwerp dit doel wil bereiken.

1. De Evangelische Broedergemeente heeft in het bijzonder bezwaar tegen het onderdeel dat wil regelen dat giften, voor zover zij € 15.000 of meer bedragen, aan de openbaarheid moeten worden prijsgegeven, ook als het gaat om giften aan langjarig volkomen betrouwbaar gebleken instellingen.

Een dergelijke openbaarmaking brengt grote veiligheidsaspecten voor de gevers met zich mee.

2. Zij ziet als zeer onwenselijk de bemoeienis binnen een kleine gemeenschap als die van de Broedergemeente met het onderlinge geefgedrag. Binnen een geloofsgemeenschap telt het Bijbelwoord zwaar, dat de linkerhand niet behoort te weten wat de rechterhand geeft. Nog veel minder behoort een ander te weten hoeveel met die rechterhand gegeven is. Ondergetekende als de rentmeester van de Broedergemeente garandeert jegens schenkers de anonimiteit van hun bijdragen.

3. In onze kerkelijke gemeente komen giften boven de grens van € 15.000 regelmatig voor, vaak in de vorm van vijfjarige lijfrenteovereenkomsten, maar ook bij wijze van legaat. Zonder deze giften – altijd van gemeenteleden, nooit van externen! – zou het behoud van het uitgebreide monumentale bezit niet mogelijk zijn. Bij consultatie van enkele gevers van de laatste jaren is ondergetekende gebleken dat zij niet geschonken zouden hebben als hun naam en woonplaats (Zeist) in een openbare registratie zouden zijn opgenomen.

4. De Broedergemeente heeft het bezwaar dat de scheiding tussen kerk en staat met dit wetsvoorstel in het geding is. De redenering in de MvT als zou dat niet het geval zijn, overtuigt geenszins.

De Evangelische Broedergemeente doet U bij deze drie aanbevelingen.

1. Het verdient alle aanbeveling dat – indien het concept van het wetsvoorstel niet door U wordt teruggenomen – het voorstel ten minste in die zin wordt gewijzigd dat kerken en andere ANBI's bij de publicatie van hun jaarlijkse staat van laten en baten een verklaring moeten geven dat bij de ontvangen giften geen uit het buitenland ontvangen giften zijn. Zijn die er wel, dan zou specificatie ervan voorgeschreven kunnen worden. Een dergelijke maatregel kan niet discriminatoir genoemd worden, zoals ook in de reactie van de Deputaten Hoge Overheid van de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland d.d. 21 februari 2019 (§ 2.3) is betoogd.

2. Voor wat betreft de mogelijkheid tot het vrijstellen van organisaties van de transparantie-verplichting – waarvoor het wetsvoorstel ruimte biedt – sluiten wij ons aan bij de door PWC in haar reactie van 21 februari 2019 gedane voorstellen om in een definitiever wetsvoorstel een vrijstelling van de publicatieverplichting op te nemen voor ANBI's, voor stichtingen zonder zelfstandige functie en voor familiestichtingen, zoals bepleit wordt in de §§ 4.3 en 4.4 van de genoemde PWC-reactie.

3. Gezien het feit dat ANBI's, dus onder meer de kerkgenootschappen en hun zelfstandige onderdelen, hun staat van lasten en baten openbaar maken, is het onzes inziens voldoende dat – bijvoorbeeld in de ANBI-regelingen – wordt vastgelegd dat de Belastingdienst, het OM of de NCTV in geval van verdenking van ongerechtigheden een onderzoek bij de betreffende ANBI zal instellen.

De Evangelische Broedergemeente acht het proportionaliteitsbeginsel in dit wetsvoorstel volstrekt niet in acht genomen en vindt intrekking van dit wetsvoorstel of ten minste een drastische wijziging ervan geboden.

Hoogachtend,

J. Egas, rentmeester